

Alla får åka med

Efter en bok av Anna-Clara Tidholm | Pedagogmaterial Roger Westberg | Foto Martin Skoog | Layout Jörgen Aggeklint

Hej! Det här är ett handledarmaterial för er som ska se eller har sett Boulevardteaterns teaterföreställning "Alla får åka med". Pjäsen är dramatiserad och regisserad av Roger Westberg och bygger på en bok med samma namn av Anna-Clara Tidholm med musik och sångtexter av Jörgen Aggeklint och Ulf Eriksson.

Här finns tips och inspiration till uppföljningsarbetet ni kan göra efter teaterbesöket. Att tillsammans med barnen bearbeta, reflektera över, och leka kring det ni sett, fördjupar teaterupplevelsen och är ett roligt sätt att släppa lös din och deras kreativitet. Ambitionen med detta material är att inspirera er pedagoger att arbeta vidare med föreställningen på era förskolor. Eller varför inte låta temat finnas med under en längre period och genomsyra den dagliga pedagogiska verksamheten. Handledarmaterialet utger sig inte för att teoretiskt ringa in hela tematiken. Använd materialet helt efter eget huvud och hjärta. Låt det inspirera er pedagoger att fördjupa barnens teaterupplevelse.

Det kan ses som olika delar eller en helhet, och ni kan välja att arbeta vid ett tillfälle eller så delar ni upp det på flera.

Roger Westberg /Konstnärlig ledare

1

INFÖR TEATERBESÖKET

2

VAD HANDLADE PJÄSEN OM

3

ATT ARBETA MED DOCKOR

4

ATT TILLVERKA EN
SKUGGSPELSTEATER

5

TEATERLEKAR FÖR DE LITE
ÄLDRE BARNEN

Inledning

Materialet är upplagt i fem delar med olika lekar och dramaövningar och den sista delen vänder sig till er pedagoger.

Under efterarbetet är det bra om ni är flera pedagoger med, en av er håller i övningen och övriga deltar aktivt i övningen/leken. Ni är experterna och känner era barn och föreställningens målgrupp (2-5 år) skiljer sig.

Gör de övningar och delar som ni tycker fungerar i er barngrupp och håll det enkelt, krångla inte till det och ni hinner det ni hinner.

Genom att ge barnen tillfällen att utifrån en

konstnärlig upplevelse erbjuda en aktivitet av eget skapande och bearbetning, ger vi barnen möjlighet att utvecklas till självständiga individer. En förutsättning är att själv få skapa och ta del av andras skapande. Det hjälper barnen att upptäcka och förstå sig själva och sin relation till omvärlden. Och att göra det tillsammans med andra barn stärker jaget och är en viktig del i barnets socialiseringsprocess.

BOKEN

"Alla får åka med" av Anna-Clara Tidholm är en småbarnsbilderbok med enkla, klara bilder och sparsmakad text. Boken har ett något större format än de redan smått klassiska böckerna för de yngsta som Tidholm tidigare gett ut, till exempel "Läsa bok", "Apan fin", "Knacka på" och böckerna om Ture. På det första bilduppslaget i "Alla får åka med" ser vi en flicka bakom ratten på en lastbil. Hon tittar rakt fram på vägen och är helt koncentrerad på körningen. "Här kommer flickan som kör lastbilen", konstaterar texten. Historien fortsätter genom att den ena passageraren efter den andra tas upp på lastbilens flak. Det blir till sist en ganska disparat samling som samlas där: En tomte som står och hänger, en grubblande gris, en pojke som ramlar, en hund som fryser och en nalle som gråter. Alltså gestalter som alla på ett eller annat sätt är ledsna eller modfällda.

Lastbilsflickan framtonar som en räddare, ja, nästan som ett slags frälsargestalt, som tar hand om dem som har det svårt. Hon har i detta avseende vissa likheter med personer i tidigare böcker av Tidholm, såsom Kasper i "Kaspers alla dagar" och Lana i "Lanas land". Flickan i "Alla får åka med" saknar dock de mytiska dimensioner som fanns hos Kasper och Lana. Hon rör sig på ett betydligt mer konkret och jordnära plan. Slutet på berättelsen är traditionellt, då alla samlas hemma hos flickan till en trivsamt måltid i ljuskronans milda sken. "Alla vill äta mycket mat!"

Berättelsen går således från ensamhet till gemenskap. Texten utgörs av repetitivt och rytmiskt utformade satser. Miljön är avskalad med få detaljer. Den blå lastbilen och den gula vägen som slingrar sig fram från uppslag till uppslag dominerar blickfånget. "Alla får åka med" är en bok som håller att läsas många gånger av dem som nyss upptäckt böckernas värld."

Bokrecension Lena Kåreland SvD

2 FRÅGOR TILL FÖRFATTAREN ANNA-CLARA TIDHOLM

Hur kom boken till?

"Boken kom till som julklapp till Lo, ett av mina barnbarn. Gjorde den bara i ett exemplar men när jag läste den för henne kände jag att det kunde bli en "riktig" bok. Och Lo, tre år då tror jag, hjälpte mig faktiskt att sedan förbättra boken - vid läsning för barn märker man ofta vad som fungerar. Och vad som inte fungerar!"

Vad handlar boken om?

"Boken "Alla för åka med" berättar helt enkelt att det är bra om alla får åka med! Och särskilt dom som verkligen behöver. Den ledsna nallen är den sida i boken som alla barn fastnar för eftersom barn kan ha väldigt stark empati. Och vet hur det känns att vara den där ledsna nallen!"

DEL 1 - inför teaterföreställningen

Innan ni går på teatern kan det vara bra om ni pratar vad teater är för något och vad det innebär att gå på en teaterföreställning. Några barn kanske har varit på teater förut och andra inte alls. Vad tror ni att man gör där? Är det som att titta på film hemma i soffan? Måste man vara knäpptyst? Får man skratta?

Se till att även du som handledare tar dig tid att lyssna och njuta av föreställningen så blir det lättare med övningarna efteråt.

Man behöver inte vara tyst på vägen till teatern eller i

foajén. T.o.m. i salongen får man prata lite och kommentera det som sker på scenen eller svara om skådespelarna ställer frågor till publiken. Däremot ska man inte prata om andra saker för då blir det svårt för de andra i publiken att följa med. Även skådespelarna bli störda av det. De är ju levande människor som står på scenen. Inte några på TV.

Var i god tid men, om det är möjligt för er, inte i alltför god tid så att inte barnen hinner bli trötta innan de ska gå in och se på föreställningen.

DEL 2 - vad handlade pjäsen om

Återkoppling genom samtal och skapande aktivitet.

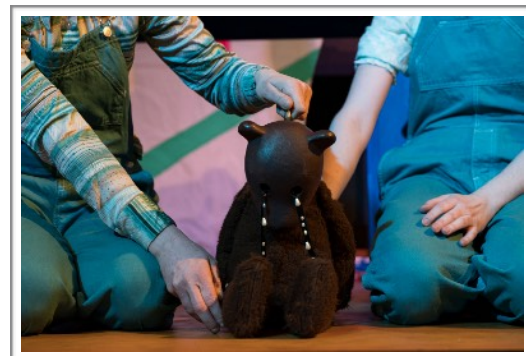
Kom ihåg pjäsen tillsammans. Sitt i ring och låt barnen berätta vad de minns från pjäsen.

Efter teaterföreställningen kan barnen ha många

tankar och funderingar som de gärna vill dela med sig av. Börja gärna med att de tysta får tänka på något de minns från föreställningen. Därefter kan de berätta sina minnen för varandra. Det kan vara en händelse, något från scenografin eller kanske musiken och sångerna. Ni kan antingen låta barnen berätta i turordning eller låta dem berätta fritt och fylla i varandra. Var med och ställ frågor om någon har svårt att komma ihåg. Glöm inte att bidra med ett eget minne.

Utifrån era minnen är det lätt att diskutera teatern vidare:

- Hur såg rummet ut? Vilka saker fanns det där?
 - Vilka färger fanns där?
 - Vad hade man på sig?
 - Vilka dockor var med i pjäsen?
 - Hur var musiken? Vad sjöng de om?
 - Hur kändes det (för dig) när teatern var slut?
 - Vad var roligt, överraskande, sorgligt, läskigt?
 - Vad tror ni flickan med lastbilen längtade efter? Varför?
 - Vad är ditt bästa tips mot ensamhet?
 - Vad kan vi göra om vi ser någon som är ensam?
 - Vad kan vi göra om vi känner oss ensamma?
 - Vad är det för skillnad på att vara ensam och att vara själv?
- Låt gärna barnen fantisera vidare om sagan:
- Var tror ni tomten kom ifrån?
 - Var tror ni grisen kom ifrån?
 - Var tror ni pojken kom ifrån?
 - Var tror ni hunden kom ifrån?
 - Var tror ni nallen kom ifrån?
 - Vad gör du när du blir ledsen?
 - Vart går du när du är ledsen?
 - Vart går du om du vill vara ifred?
 - Vem eller vad kan trösta dig?
 - Hur vill du att andra ska göra när du är ledsen?
 - Hur kan man bli glad igen?
 - Vad tror ni de alla gör idag?

Andra funderingar kan röra värdegrund (Får alla åka med? Varför fick inte hunden åka med först?), språk (Alla pratar inte. Varför inte?), teknik (Hur kör man lastbilen som flickan kan göra?), matematik (Hur många får åka med?), likheter och olikheter. Hur ska man vara som kompis?

RITA OCH MÅLA DET DU MINNS FRÅN FÖRESTÄLLNINGEN

Ge tid och ro att måla och rita för dem som vill det. Ge alla möjlighet att berätta om det den har målat. Det kan bli som ytterligare en minnesrunda, där nya minnen dyker upp och där barnen inspireras av varandras minnen och bilder.

CITAT FRÅN EN FÖRSKOLA SOM JOBBAR MED OLIKA TEMAN MED UTGÅNGSPUNKT FRÅN BERÄTTELSEN

"Vi vill skapa en god gemenskap och stämning i gruppen. Skapa ett klimat där" Alla får vara med" Att se likheter och olikheter, samtala om hur det är att vara en bra kompisar. Försöka sätta sig in i andras människors situation samt vilja hjälpa till. Vi samtalar mycket och tränar på att sätta ord på våra tankar och känslor. Barnen ökar sitt ordförråd och sin självkänsla av att få prata inför gruppen och lyssna på varandra. Syftet är att stimulera barnens samspel samt hjälpa och stödja dem att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och stödja varandra. Anna- Clara Tidholms bok ger oss förutsättningar att på ett lekfullt och roligt sätt jobba med socialt samspel, språk, sång/rytmik, genus, färg och form, teknik, natur/miljö samt hållbar utveckling."

DEL 3 - att arbeta med dockor

Dockorna spelar en stor och central roll i föreställningen och är bärare av ett flertal dockteatertraditioner. Vi har valt att arbeta med dessa då barnen mycket lätt kan identifiera sig med dessa och följa dockorna på sin emotionella resa. Här följer en text som dockmakaren, tillika scenograf och kostymör till föreställningen, Lisa Björkström:

"JAG HAR VALT ATT JOBBA MED DOCKTEATER EFTERSOM DET ÄR EN KONSTFORM MED OÄNDLIGA MÖJLIGHETER."

"Det är en underbar känsla att få bygga sin helt egna värld, realistisk eller orealistisk, och sedan berätta med hjälp av olika dockteater och speltekniker. Varje docktyp har sin fördel och sitt uttryck. Eftersom dockorna inte spelar sina roller utan är sina roller upplever jag att det är lättare att ta till sig och identifiera sig med karaktärerna. Dessutom så kan dockspelaren tillföra flera lager i berättelsen eftersom man också kan stå utanför berättelsen."

I föreställningen Alla får åka använder vi många olika dockteatertechniker för att berätta:

- Fingerdockor
- Skuggspel, i detta fall har figurerna staven horisontellt rakt bak vilket är en teknik inspirerad av den turkiska och grekiska dockteatertraditionen Karagöz.
- Marionett (tomten)
- Glappkäft, en handdocka men med rörlig mun (grisen)
- Bunraku-inspirerad teknik, en docka men ett handtag inne i ryggen med vilken man styr huvudets rörelser (pojken)
- Objekt, tofflor med huvud och svans (hunden)
- Hybrid-docka, en docka som styrs med pinne i huvud och kropp (nallen)

Hoppas ni blir inspirerade att berätta med dockor på olika vis!"

Lisa Björkström

Del 4: - att tillverka en skuggspelsteater

Du behöver:

En skokartong, en sax, en skalpell eller en liten kniv

Tejp, bakplåtspapper

En linjal, en penna

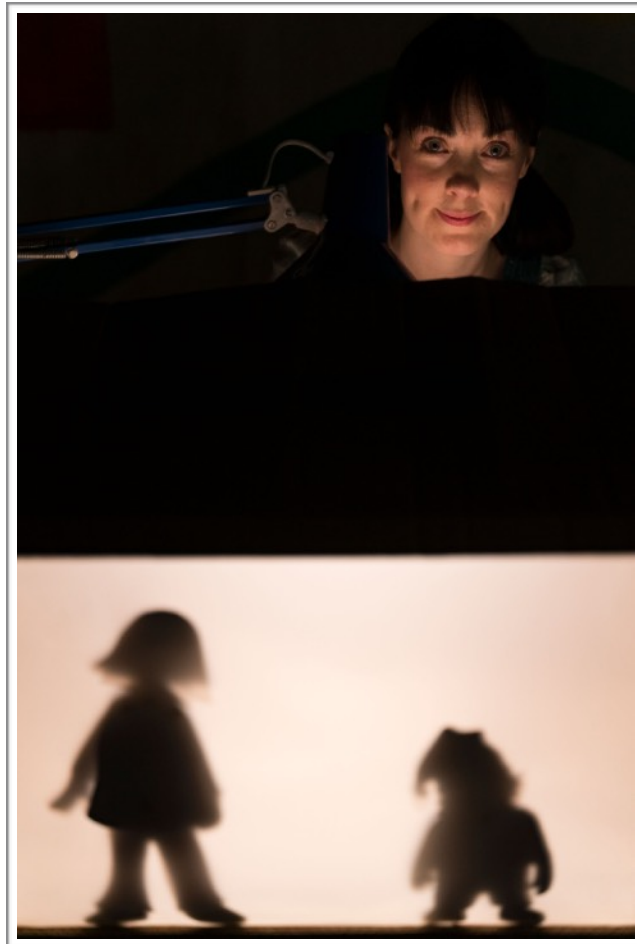
Papper, grillspett eller andra små pinnar

Limstift eller annat lim

Tuschpennor, målarfärg, paljetter, tyg eller annat att dekorera med

1. Vänd skokartongen så att du har undersidan uppåt. Använd linjalen och rita ut ett streck ungefär 2 cm från kanten, hela vägen runt om.
2. OBS! Be gärna en vuxen om hjälp med detta steg, skalpellerna är vassa och lätt att skära sig på. Använd skalpellerna för att skära längs med strecket du ritat. När du är färdig har du skurit ut en fyrkant i mitten av undersidan.
3. Lägg skokartongen ovanpå en bit bakplåtspapper och rita längs med kartongens kanter.
4. Klipp ut bakplåtspappret efter fyrkanten du ritat ut.
5. Lägg bakplåtspappret mot baksidan av kartongen och tejpa fast det längs med kanterna.
6. Vänd nu på skokartongen så att du har ovansidan uppåt. Det är detta som är teaterns framsida. Nu kan du dekorera din teater som du vill. Du kan till exempel limma fast en ridå av tyg eller papper, klistra fast paljetter, måla med målarfärg eller liknande.
7. När du är nöjd är det dags att göra skuggfigurerna. Här är förslag på några skuggfigurer: en tomte, en gris, en pojke, en hund, en nalle och en flicka med en lastbil.
8. Rita ut figurerna på pappret och klipp ut. Tejpa fast figurerna på grillspetten.
9. Ställ teatern på kanten av ett bord och placera en lampa så att den lyser mot baksidan. Du kan behöva experimentera lite med lampans höjd och styrka. Sätt dig nedanför bordet och håll upp dina skuggfigurer bakom bakplåtspappret.

Nu kan föreställningen börja!

Del 5: teaterlekar för de lite äldre barnen

"I leken är allt möjligt".

Fantasiövningar, förvandlingar och gestaltning .

För att komma igång:

Följa hunden

Barnen står i ett led efter varandra och den som står först styr. D.v.s. den gör saker, går långs väggen, ålar på golvet, kryper under en bänk, viftar på svansen och alla andra följer efter och gör likadant. Efter ett tag låter man nästa barn leda. "Hunden" kan själv bestämma när hon/han vill lämna över. (Är det så att något barn aldrig vill lämna över får de vuxna gå in och styra upp det.) Eller så säger de vuxna till när det ska bytas ledare.

Hundkull

Alla barnen står i en ring och får i uppgift att under leken vara hund till den kompis som står till höger i ringen. Se till att alla minns vem de har där. Sedan börjar själva kull-leken. En vuxen är kullare och jagar barnen. När någon blir tagen måste denne stå still och ropa på hunden tills rätt hund kommer och ger en kram till en fångade som då blir fri och kan springa runt igen. För de allra minsta barnen kan det fungera bättre om det är en kullare och en hund. Då behöver de inte hålla reda på vem de ska rädda utan behöver bara ropa på hunden tills de blir befriade av en kram.

Koncentrationsövning: Spegelövning

Dela in barnen i par. Låt dem sedan stå mitt emot varandra, den ena tar upp sin hand och den andra sin och följer den förstas rörelser med sin hand, som en spegelbild.

Säg åt dem att ta det lugnt och göra långsamma rörelser i början.

Låt dem hålla på några minuter medan den förste leder övningen, sedan byter de så att den andra är den som leder, efter ett tag kan man ta med hela kroppen om de får impuls till det, men se till att din kompis hänger med. Sedan är det dags för det magiska, båda eller ingen styr! Be dem försöka bara titta på den andras hand och låta det ske, ta det lugnt och vänta in impulsen tillsammans.

Det är väldigt tydligt, både för dem och om man tittar utifrån, om de får kontakt, händerna kanske inte rör sig så mycket men det strålar som ett energifält runt det paret som har fullständig fokus på och kontakt med varandra!

Slowmotion

Dela in barngruppen med en pedagog i varje grupp. Tillsammans i gruppen bestämmer ni en aktivitet som det gör i slow-motion.

- Hur såg grisen ut när lastbilen körde fort?
- Hur ser det ut när en hund springer i slowmotion?
- Hur låter det när man pratar i slowmotion?

Prova gärna fler aktiviteter och alla grupper jobbar samtidigt på golvet. Om ni vill kan ni visa era slow-motion aktiviteter för varandra.

Namn med rörelse

Alla står i en ring, en och en tar ett steg inåt i ringen och säger sitt namn med en rörelse eller gest till. Man kanske säger "Cajsa" samtidigt som man hoppar upp i luften, nästa kanske säger "Rebecka" och gnuggar sig på näsan, nästa kanske säger "Anna-Clara" och viftar på rumpan. Gesten kan vara något som kännetecknar en, något "tics" man brukar göra eller bara något man känner för att göra just då. När en har sagt sitt namn med en gest så ska allihopa ta ett steg fram och upprepa namnet och rörelsen tillsammans. Man går varvet runt men nästa varv ska den som heter namnet stå still och de övriga ska ta ett steg in i ringen och säga personens namn och göra dess rörelse utan att titta på denne. Det gäller att komma ihåg! Men ni kommer ihåg tillsammans!

Spela karaktär

Dela in rummet i sex delar. Sätt gärna frystejp som ett stort plus-tecken på golvet. Du introducerar övningen genom att berätta för barnen att i de sex olika delarna förvandlas man till en flicka som kör en lastbil, en tomte som står och väntar, en hund som fryser, en gris som funderar, en pojke som ramlar och en nalle som gråter. En roll i varje del. Gör gärna en enkel gestaltning i varje del när du introducerar. Barnen rör sig fritt i rummet. De går ut och in i de olika delarna och förvandlas till respektive karaktär. Det skall vara en fri lek med rörelse och förvandlingar i fokus. Genom denna drama lek kommer ni på ett enkelt sätt igång med gestaltningen och kanske blir det små spännande möten mellan figurerna och olika scener uppstår.

FÖR PEDAGOGERNA

Vi har formulerat lite tankar och frågeställningar som ni kan samtala utifrån. Ta gärna lite tid till att gå igenom handledarmaterialet och planera hur ni ska använda det i barngruppen. Vad kommer ni ihåg mest från teaterbesöket? Var det något speciellt i föreställningen som ni fått mest reaktioner på? Fick ni några kommentarer från barnen? Hur uppfattar ni barnens reaktioner och vad tror ni att de tyckte om föreställningen? Var det något i innehållet som ni reagerade på? Positivt? Negativt? Får alla åka med?

Tack för oss!

Skådespelare Cajsa Tornfors och Rebecka Carlsson
Regi och dramatisering Roger Westberg
Musik och sångtexter Jörgen Aggeklint
Scenografi, kostym & dockor Lisa Björkström
Foto Martin Skog
Producent Jörgen Aggeklint
Producent Yvonne Granath

Musiken går att ladda ner från Spotify
Efter en bok av Anna-Clara Tidholm

www.boulevardteatern.se